

Rundrejse i Skotland 2019.

Vi havde i juni bestilt vores rejse til Skotland gennem FDM, da vi havde set rejsen omtalt i FDM's blad MOTOR.

Torsdag den 8. august (Merete)

Kl. 6.25 var der afgang fra Viborg mod Ålborg lufthavn i smukt vejr og 13 graders varme i den nye VW Touran.

Dagen i forvejen havde svæveflyverne Bent, Niels Ebbe og Ejner været i Stauning til et flot Veteranflyve show.

Ca. 7.35 ankom vi til Ålborg lufthavn på P1 R. Vi fik hurtigt selv tjekket ind og afleveret vores bagage. I sikkerhedskontrollen blev jeg taget til side, men det var heldigvis kun mine smykker, der gav udslag. Og så skulle min taske også kigges efter, men her var det gulerødderne til vores madpakke, der var problemet. Dem måtte vi dog godt nyde til vores frokost.

Kl. 9.10 var der afgang fra Ålborg til Kastrup med SAS i en ATR 72. Vi ankom kl. 10 i 19 graders varme, og så ventede vi på, at gaten til Edinburgh blev åbnet, så vi kunne mødes med resten af gruppen. De andre fra gruppen skulle mødes med vores guide kl. 10 til indtjekning. På vej til gate D103 fandt Bent et par pæne skjorter, og de blev puttet i et pænt sort net, så havde vi noget til busturen at putte ting i. Mens vi ventede ved gaten, spiste vi vores tomattærte, men det var noget grattet, så det skal vi ikke have med en anden gang. Vi havde bare fra drivhuset en del tomater, der skulle bruges.

Efter et stykke tid, så vi en, der kunne ligne en guide med navneskilt komme ned ad gangen, men hun standsede ved nogle andre, så...Til sidst gik vi hen for at undersøge sagen, og jo, det var Ida, vores guide. Vi blev budt velkommen og fik udleveret deltagerliste med fornavne samt dagsprogrammer. Vi er 21 på turen. Herefter blev gaten åbnet, og vi gik om bord. Lige inden jeg satte min tlf. på "Fliegtmode", ringede Tove R., Beriths klasselærer og min kollega fra Houlkærskolen, til os for at aftale, at vi skulle komme ned at møde deres hund, som vi skulle passe senere på måneden. Kl.12.20 var vi klar til afgang med en Boeing 737, og på turen fik vi en kop kaffe/the, og kl.14.20/kl. 13.20 lokal tid, ankom vi til Edinburgh i 19 graders varme. Vores bagage kom hurtigt, og kl. 14 ankom bussen med vores chauffør, Donald. På vej hen til bussen oplevede vi et orkester spille. Der er musikfestival i byen i disse dage, så der er liv og glade dage. En fik øje på prins Harry nær bussen. I går havde der været skybrud, og mange steder havde der stået 1 meter vand i gaderne/rundkørslerne. Jeg fik pludselig øje på nogle flax (store blomster, set i New Zealand) ved en rundkørsel. Desværre var de afblomstret. Jeg ønsker rigtig meget at se dem blomstre.

I bussen udleverede Ida et kort over Edinburgh, og vi fik forskellige informationer om turen. Tattoo starter fredag aften kl. 21.

Information om Edinburgh/Skotland, som Ida fortalte:

Edinburgh ligger på 7 vulkantoppe. Edinburgh Castle ligger på en af toppene, og den udslukte vulkan Arthurs Seat er en anden af toppene.

Kongeskibet Britannia havde ca. 300 besætningsmedlemmer til at tage sig af kongefamilien samt skibets daglige arbejde.

Fettes College er en friskole, hvor det koster 30.000 £ årligt pr. barn. I Ian Flemmings bøger har James Bond

gået på Fettes College. Sean Connery har i sin barndom boet i Edinburgh, så han har også været på Fettes College, **men** som mælkedreng, hvorfor han har doneret en mælkeflaske fra sin tid som mælkedreng.

Husene har mange skorstene, da hver kamin i gamle dage havde sin egen skorsten, og da husene er bygget af sandsten, kommer de hurtigt til at se snavsede ud. Mange vinduer ud mod gaden er murret til, da man betalte skat efter, hvor mange vinduer, der var i huset. Der er rigtig mange bygninger som er erklærede fredede eller bevaringsværdige.

I den britiske bankverden er det kun London, der er mere betydningsfuld end Edinburgh, idet der er mange banker og finansinstitutioner.

Skotland er knap dobbelt så stort som Danmark. I 2011 var der 5,3 mill. indbyggere i Skotland. Der er kun Folketælling hvert 10. år. Edinburgh er hovedstad, og den største by er Glasgow. Edinburgh består af New Town, hvor byggestilen er gregoriansk fra start af 1800-tallet. I Old Town, hvor turisterne flokkes, har mange bygninger rødder tilbage i middelalderen.

Queens street park er en meget flot privat park. Nogle gange er det muligt at få en guidet tur dertil. Der er mange smukke parker rundt i byen.

Deres nationalblomst er en bladhovedtidsel, og deres nationaldyr er enhjørningen, som man ser afbildet samt statuer af mange steder.

Drikkepenge: Det er god skik at give 10-15 % i drikkepenge og at lægge 2£ på værelset ved afrejse.

Klokken ca. 14.45 ankom vi til kongeskibet HMV Britannia til en rundvisning med dansk audioguide. Det fungerede fint. Skibet blev bygget i 1953 og blev oplagt til museumsskib i 1997 og drives nu af en velgørende institution. Alt på skibet er bibeholdt i original stil, så man fornemmer stemningen i de royale gemakker. Der var bla. et vaskeri, et lille hospital og en Rolls Royce. Dronning Elisabeth har selv været med til at indrette det 126 meter lange skib.

Soveværelserne i Prins Philips og Dronning Elisabeths værelser er beskedne og sengene smalle. Den store spisesal med plads til 36 personer så rigtig flot ud.

I restauranten på øverste dæk fik vi the og scones, mens vi nød interiøret og udsigten. Da vores tur med audioguide rundt var ved at være slut, pakkede de Rolls Royce'n ud, den havde været overdækket. Måske skulle den ud at køre.

Ca. 18.00 ankom vi til hotel Mercure, hvor vi fik

værelse 645 med enkeltsejle. 😞 Det viste sig, at vores nøgle ikke virkede til elevatoren. Nå, det fik vi ordnet, men da vi ville hente regntøj, kunne vi ikke komme ind på værelset, nå, så vi måtte ned i

receptionen igen. Denne gang kom en medarbejder med os, og nu virkede det hele heldigvis. I elevatoren ned igen mødte vi et par fra Vellington, og så fik vi en vældig snak om New Zealand. Herefter gik vi op i byen. Vi ville gerne se blomsteruret, som vi havde hørt om i bussen, men da der skulle være koncert i parken, kunne vi ikke få lov til at gå derned. Herefter travede vi op ad gaden, og kom til en smal passage med trapper, valgte vi at fortsætte den vej, hvorefter vi kom på Royal Mile. Også her var der trængsel, da de, der skulle til Tattoo, blev guidet denne vej. Vi oplevede meget gadeteater og mange billetter til Tattoo blev falbudt. Ca. 20.30 gik vi op på Rose Street, som lå bag vores hotel, på The Belhaven Pub, hvor jeg fik en portion suppe og Bent fik Fish and chips. Her mødte vi Elisabeth og Wolfram, som fortalte, at de havde haft guldbryllup 2 dage tidligere. Omkring kl. 21 gik vi videre i denne hyggelige gade med mange spisesteder og lyskæder over gaden og meget liv. Vi var også lige inde i en butik, måske i Jenners, hvor jeg så en smart nederdel, men ekspedienten vidste ikke, hvor man kunne finde den, så vi ville komme igen dagen efter, men der var udstillingen ændret.

Ca. 45 minutter senere var vi tilbage på vores hotel, hvor vi lavede the og kaffe. På badeværelset hang en meget lang og smal vaskepose. Hvad mon den skulle bruges til???

Dagens skridt: 14.971

Fredag d. 9. august 2019. (Merete og Bent)

Til morgenmaden sad vi meget spredt i restauranten, men med den smukkeste udsigt over byen i regnvejr. Der var slet ingen ost på det store morgenbord, så jeg spurgte efter nogle skiver, og vi fik den lækreste cheddar.

Kl. 8.30 stod vi alle klar i foyeren til en vandretur sammen med Ida iført alt vores regntøj, men først skulle vi synge fødselsdagssang for Pia. Ida kunne en speciel fødselsdagssang, som vi lærte. Vi startede med at gå ned til blomsteruret, hvor vi beundrede de smukke blomster omkring uret. Det må være svært at holde ukrudtet væk. Der lå også en stige, og den blev lagt ud over bedet, når noget skulle ordnes, så kunne gartneren ligge på stigen og fjerne ukrudt og lignende. Vi kiggede også ned i haven, hvor der i sommerens løb blev holdt mange koncerter. Hele gaden var spækket med plakater på de kunstnere, der skulle optræde. På The Royal Mile var der mange gadeartister, souvenirbutikker, whiskybutikker samt butikker, hvor de sælger kilte og andre flotte ting i skotskternede stoffer. Vi kom forbi en restaurant, Deacon Brodies Tavern, hvor ejeren i nattetimerne ikke var helt fin i betragtning. Han var med i byrådet i slutningen af 1700-tallet, reparerede låse og andre sikkerhedsmekanismer, og i nattetimerne havde han rekrutteret nogle tyve til at hjælpe ham med at røve. Han blev opdaget og blev hængt, mens 40.000 mennesker så på. Han forsøgte at overtale bøddlen til ikke at fortælle, at han havde taget et metaltørklæde om halsen. Der er en myte om, at han ikke døde af at blive hængt. Dette har dannet idegrundlag til en af novellerne med Dr. Hyde og Dr. Jekyll.

Derefter kom vi til statuen af Greyfriars Bobby, som havde været hjemløs, men en politimand tog ham til sig. Da politimanden døde 2 år senere, boede den trofaste hund på hans grav på Greyfriars kirkegård i 14 år indtil dens død i 1872. Bobby blev begravet på kirkegården ikke tæt på politimandens grav, men ikke i indviet jord. I dag lå der en stor bunke grene på hans grav, da folk synes, at en hund skal have en pind at lege med. Det så lidt trøstende ud. Vi gik også hen at se politimandens grav.

Et andet sted i byen havde 2 irske indvandrere specialiseret sig i at leje

værelser ud til enlige uden familie vistnok ved "The last Drop" i 1828. Mændene, William Hare og William Burke, lokkede mandlige kunder til, beværtede dem godt og slog dem efterfølgende ihjel, hvorefter de solgte ligene til lægeeksperimenter. Da værtinden fandt ud af deres levevej, fulgte hun samme vej med enlige kvinder. Det var meget normalt, at man i Edinburgh stjal ligene, når nogle var døde, da man brugte dem i forsøg i lægevidenskaben. Der blev uddannet mange læger her.

Vi gik til Mary Kings Close, hvor man kunne komme på en guidet tur at opleve forskellene på rig og fattig i middelalderen. Nogle i gruppen ville gerne se dette katakomber lignende sted og bestilte billetter.

Borgmesteren "Lord Provost", er også den britiske regents stedfortræder i byen. Til daglig bliver han kørt rundt af sin chauffør i en limousine med kongekrone på taget, men han er også den lykkelige ejer af en dansk Christiania ladcykel, som han fik i forbindelse med en cykeludstilling i byen.

Jeg var glad for, at jeg lige havde købt nogle små korte gummistøvler, så jeg kunne holde mine fødder varme i regnvejret. Kort før kl. 11 kom vi op til Edinburgh Castle. Ida hentede vores billetter, og så havde vi fri til at gå rundt at kigge på lige det, der interesserede os. Da regnen tog til, startede vi med at gå i Cafeteriet at få lidt varmt at drikke samt et stykke kage. Mange valgte samme strategi. Vi sad sammen med Lene og Claus fra Luxemburg, vældig hyggeligt.

Edinburgh Castle har gennem tiden spillet en central rolle i kampen om Skotland, hvor vulkanklippen skiftevis har været på skotske og engelske hænder. Den spillede også en stor rolle i kampen om at forsvare Mary, Queen of Scots, i 1573. Det sidste slag om borgen foregik i 1745, da Bonnie Prince Charlie fra den anden ende af The Royal Mile ledede jakobitternes sidste forgæves forsøg på at få magten i landet. Ved indgangen til borgen var der udsigt til skolen, hvor J. K. Rowling skrev sin første Harry Potter bog. Ved indgangen til borgen står de 2 skotske nationalhelte William Wallace og Robert the Bruce. Indenfor i borggården stod der flere store kanoner og kanonkugler. Hver dag kl. 13. bliver en kanon skudt af, så man kan stille sine ure efter det. Vi var inde at se flere udstillinger, bl.a. var der lang ventetid for at komme ind at se de skotske kronjuveler.

Ved 13.30-tiden gik vi ind at se Tartan Weaving Mill. Det var en skotsk vævestue i 5 etager, og der var gamle vævemaskiner, skotskternede stoffer og tøj. For mange skotter er det i denne forretning den obligatoriske kilt i familiens egne klan farver indkøbes. Der var rigtig mange smukke stykker tøj, kilte, bluser, jakker, tørklæder mm. og fristelsen var stor.

Solen var langsomt ved at komme frem, så regntøjet blev taget af. Efterhånden trængte vi til at få lidt at drikke og spise, så vi gik på Zebra Coffee Co at få en kakao og et stykke kage. Til vores flot pyntede kakao med et hjerte fik vi et stykke white choc blondie og brownie kage.

Herefter travede vi ned mod

Holyroodhouse Palace, som ligger for enden af The Royal Mile. Vi kom forbi parlamentsbygningen, (et spændende stykke arkitektur, som blev åbnet af dronningen 9. oktober 2004) som lå lige overfor paladset, som en stor kontrast. Holyroodhouse blev opført som et kloster i 1128, men siden 1500-tallet har det været den britiske monarks officielle residens i Skotland. Vi fik udleveret en audioguide, så vi kunne gå rundt i omkring de mange

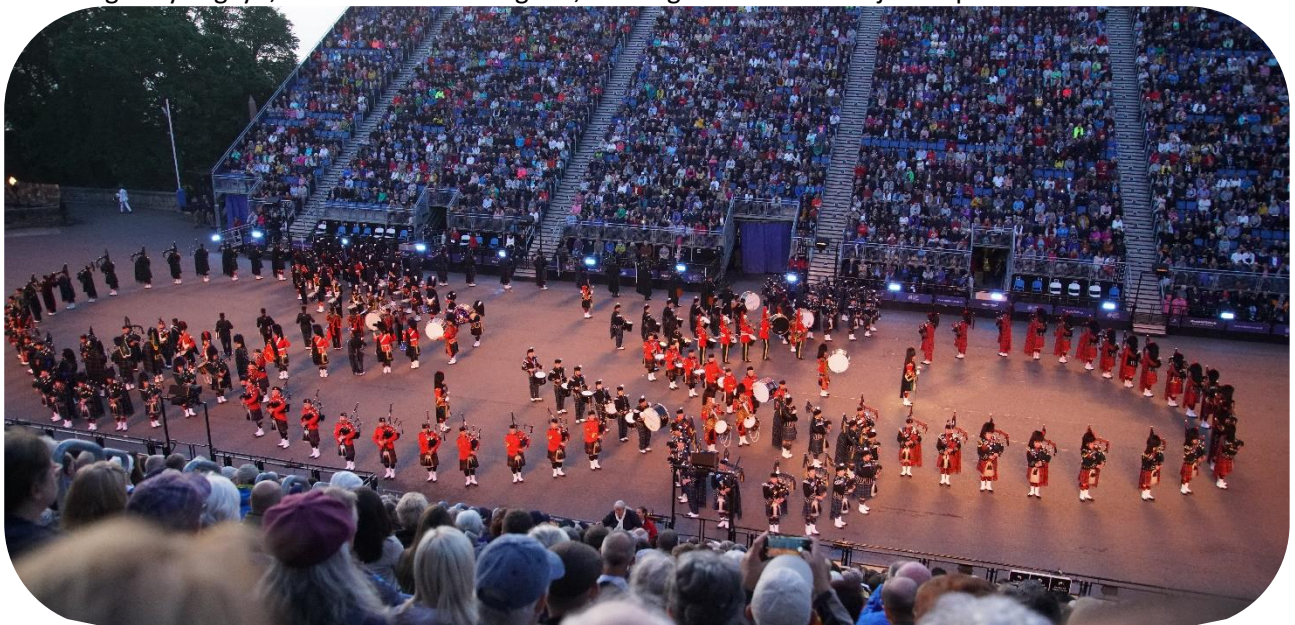
værelser/sale og høre historierne. Paladset er smukt, men det har også en dramatisk historie om Mary, Queen of Scots. Læs evt. Ken Follets bog: "Den evige ild", som beskriver kontroverserne mellem englænderne og skotterne, men jeg tænker, at den beskriver handlingen set fra engelsk side. Paladsets have skulle være rigtig smuk, men den var desværre lukket. Vi så resterne af den gamle klosterkirke, men da haven var lukket, kunne vi ikke rigtig gå rundt om den. Vi gik hjem til hotellet fra Holyroodhouse, det var efterhånden blevet dejligt

varmt, så vi slæbte på alt vores regntøj, bluser og paraplyer. Vi gik lige omkring blomsteruret, nu da det var badet i solskin, hvilken stærk kontrast til tidligere. Vi var tilbage på hotellet kl. 17. En times tid senere gik vi om i Rose Street, hvor vi fandt et bord hos Auld Hundred, et hyggeligt sted med bar i stueetagen og ovenpå spiserestaurant. Vi spiste lidt pasta og en pie. Derefter gik vi omkring hotellet for at tanke op med regntøj, bluser og tæppe, inden vi fortsatte mod borgen til Tattoo. Vi var fremme en time før forestillingen, og der var allerede kø

ved sikkerhedskontrollen, men alt forløb i god ro, og stemningen var fin. Der var masser af officials og politi. Ved indgangen lånte vi nogle siddepuder for 2 £, så kunne vi sidde både blødt og hvis sæderne skulle være våde, tørt. Vi skulle sidde bagerst og øverst oppe på tribunen. Trods der stod mange foran os i køen før indgangen, ja – så var størstedelen af de 10.000 tilskuerpladser stadigvæk tomme. Speakeren begyndte en halv time før showet at byde velkommen, først til de mange aktører og dernæst til gæsterne. Aktørerne kom fra Kina, New Zealand, Nigeria, Frankrig, Trinidad, Tobago, Tyskland, Shetlandsøerne og Skotland. Specielt blev fødselarer budt velkommen, lidt a la giro 413, med hilsen fra / til, i anledning af. Alle gæster blev præsenteret landevis, til stor jubel hver gang et land blev nævnt. Det lød, som der var flest gæster fra USA og Tyskland, bortset fra selvfølgelig Scotland. Danmark blev nævnt som de nordiske lande. Tattooet var et orgie i lys og lyd, temaet var forskellighed, billedligt set som et kalejdoskop.

De forskellige bands marcherede, dansede, spillede, og borgen var ofte badet i lysshow. Den sidste halve time, regnede det, først stille, senere kraftigt. Men intet kunne stoppe aktørerne, showet kørte videre, og vi havde også hørt, at der trods dårligt vejr aldrig var aflyst et tattoo i Edinburgh. Vi, som sad på bagerste række, var heldige, en afskærmning af projektørerne virkede som halvtag over os, så vi sad tørt trods vejret. Showet sluttede med et flot fyrværkeri. Derefter gik vi stille og roligt tilbage til hotellet. Dagens skridt 18.171.

Lørdag d. 10. august 2019. (Merete)

Vi var allerede nede at spise morgenmad lidt over 7, og jeg bad om ost. Ost hører normalt ikke til på det skotske morgenbord.

Derefter gik vi op på værelset og fik pakket det sidste.

Vi mødtes i hotellets forhal kl. 8.30. Vores chauffør, Andy, var lidt forsinket, da han havde glemt sin kilt. Kl. 8.50 kom bussen, og bagagen blev pakket.

Øl: 2£   vand: ½ £

Vi kom forbi Stuart Melville Privatskole. Det var børnekoret derfra, der sang til Tattooet i går.

Ida fortalte, at Andy sammen med sin datter havde rengjort bussen i nat, da den kom tilbage fra London. Ikke alle chauffører er omhyggelige med at rengøre busserne.

Vi fik et smukt kig til den gamle røde bro, Fort Rail Bridge, hvor togene siden 1880 har rullet over. Ved broens åbning blev den udnævnt som verdens 8. vidunder. Bent havde spurgt, om det ville være muligt at gøre et fotostop ved broen, og det ville godt kunne lægges ind. Vi havde et rigtig fint kig til alle 3 broer, som går over fjorden Forth. Den nye bro, Queensferry Crossing, fra 2017 blev tegnet af det danske firma, Dissing og Weitling, som har stået bag mange store brobyggerier i verden, også Storebæltsbroen. Vi kom forbi øen Loch Leven, hvor den skotske dronning, Mary/Maria Stuart, sad fængslet 1 år i 1500-tallet. Hun flygtede derfra, blev fanget og sad derefter fængslet nær London i flere år, inden hendes kusine, dronning Elisabeth af England, lod hende halshugge.

Aftenen før havde Ida været inde i Jenners for at se udsigten. Nogle unge mennesker gik og fejede, mens de snakkede om fodbold. Da de fandt ud af, at Ida var dansk, snakkede de om, at Skotland lige havde spillet mod Danmark.

Skotterne har gennem tiden opfundet mange ting, bl.a. asfalt.

Da vi kom forbi Scone Palace i Perth, fortalte Ida, at det var her, at der for længe siden var blevet opfundet scones. Det var også her alle konger og dronninger blev kronet i gamle dage. Vi kørte gennem Nationalpark Cairngorms, og her så vi mange får og højlandskvæg. Der var også en del plastikdrivhuse, hvor der blev dyrket noget, der lignede kål. Jordbær bliver plantet i højbede, så de er nemme at plukke.

Ida fortalte:

Mange rødgran har fået en sygdom, så mange graner er blevet fældet.

Det koster 3.000 £ at gå på rypejagt, og der skal være mindst 6 deltagere. Fårene holdes for at afgræsse områderne, især i højlandet. I højlandet får fårene kun 1 lam, fordi der ikke er så meget foderværdi i græsset. Fåreracerne i højlandet er nøjsomme dyr. Lammene udvikles langsomt. Det tager ca. 15 måneder, før de er slagteklar, hvorimod det kun tager 8 måneder i lavlandet.

Ca. 10.30 var vi på besøg hos Heathergems i Pitlockry, hvor de laver de smukkeste smykker af lyngstængler. Vi købte 2 halskæder med vedhæng, det ene dog med paua fra New Zealand. Jeg kunne

have købt hele butikken. Vi så også, hvordan lyngen blev forarbejdet og endte som smykker i alverdens farver. På vej hen til bussen, så jeg flere smukke fuchsia, som jeg ikke har set herhjemme.

Vi kørte videre til Blair Castle, som lå i Glen Garry lidt udenfor Pitlockry. Udenfor slottet lå nogle store temmelig tunge sten, som var blevet brugt til curlingspil på isen i gamle dage. Slottet er bygget i 1269, og er således 750 år gammelt. Den 12. hertug i Atholl familien er Bruce Murray, der ejer slottet, men han bor i Sydafrika. Hans fars halv søster på nogle og halvfems bestyrer slottet sammen med en fond. Det var et spændende slot med mange gamle våben, geværer og portrætter og omkring 30 værelser. Se gerne bogen, som vi købte.

I cafeen spiste vi pitabrød med kylling, grøntsager og kål. Hver time underholdt en sækkepibespiller ude foran slottet. Vi kunne lige nå at høre et par strofer, inden vi skulle mødes ved bussen.

Ved slottet så vi en bus, hvorpå der stod Hairy Koo, langhåret ko. Det er slangudtrykket for højlandskvæget. Kl. 13.15 var vi klar til at køre videre til et frilandsmuseum. Ind imellem kom der nogle gevaldige regnbyger.

Ida fortalte:

Højlandet er tyndt befolket.

Jacobitterne tabte kampen mod briterne for at få genindsat Mary Stuart på tronen.

Henrik den 8. indførte protestantismen i England.

En hårdfør fårerace i højlandet har sort hoved og sorte ben.

Mange steder blomstrer lyngen smukt.

Lidt over 14 ankom vi til Highland Folk Museum i Newtonmore. Da det regnede, gik vi ind i butikken, hvor vi købte en bog. Det var rigtig spændende, og jeg kom til at tænke på mit barndomshjem, Thebækgården ved Hobro. Der var nemlig et gammelt tærskværk, roe-rasper mm. Desuden var der shetlandsponyer, køer, får, høns og moskusænder. I et af de gamle huse, havde en dværghøne travlt med at lave rede i en børneseng. Der var kommet rigtig meget vand, så en mand gik og fejede det værste væk fra dørene, så

man lettere kunne gå ind at se husene. Spændende at se huse, stalde samt posthus, skole og købmandsbutik med salg af bolsjer. Det var også muligt at gå gennem skoven at se nogle andre små huse. Da vi kørte videre, så vi mange smukke landskaber. Ida satte en cd med McCalmans på, det vækkede også lige minder, da jeg flere gange havde været til nogle hyggelige koncerter med McCalmans i Herning i begyndelsen af 1980'erne. Gruppen var en skotsk folkemusiktrio, som blev dannet i 1964 og spillede indtil sidst i 2010. Jeg mener, at 2 af bandets medlemmer var dansk gift.

Efter ca. 15 minutters kørsel ankom vi til Leult farm ved Kincaig, hvor fårehyrden Neil gav opvisning med sine border collier. Det var fantastisk at se 11 hunde blive sendt af sted for at samle fårene sammen. De havde hver især sin egen fløjtetone for alle kommandoer. Vi så også et får, der blev hånd klippet, og en del børn og nogle voksne fik lov at prøve kunsten. Neil havde for 18 år siden overtaget hyrdegerningen efter sin

far. Han viste sin kunnen med både får og kvæg. Selv en 10 uger gammel hvalp viste store tegn på at blive en rigtig dygtig fårehund. Bagefter måtte vi klappe hvalpe og voksne hunde. Neil og hans kone havde lavet et par bøger, som vi kunne købe. Vi valgte at købe en. Man kan på nettet se flere videoer af Neils opvisninger med sine hunde.

På vej derfra fik vi at vide, at vi kørte på "Malt Whisky Trail". Alt kornet i området bliver brugt til whisky.

Ved Carr Bridge havde vi et fotostop. Det er en gammel stenbro fra 1717, der ligger i byen Carrbridge. På vej tilbage til bussen kom vi forbi et træskærerarbejde på en bæk, hvor der var de mest små finurlige udskårne ting: kat, hest, egern, pindsvin, cykelrytter, huse, mennesker, tidsler mm. Bænken var lavet i 2017.

Ca. 18.40 ankom vi til vores hotel Mackays i Strath Peffer. Vi fik værelse 7 på det hyggelige gamle hotel, hvor der vist ikke var noget, der var lige. Her havde vi dobbeltseng samt en ekstra seng. Døren til vores badeværelse kunne ikke lukkes. Vores udsigt var over et tag til et andet hus, som viste sig at indeholde en svømmepøl. Dørhåndtaget til værelset sad også meget lavt, under min hoftehøjde. Der var nogle, der fik et andet værelse, da deres ikke var i ordentlig stand.

Kl. 19.15 var der middag for alle. Vi sad lidt trangt ved bordene. Vi hyggede os sammen med Elisabeth og Wolfram, og vi fik mange gode historier fra deres tid i Vest Berlin i 70'erne. Vi valgte stegt brie til forret, laks med hollandaise til hovedret og ost til dessert. Dagens skridt 10.405.

Søndag d. 11. august (Bent).

Vi mødtes til morgenmad kl. 8, hvor vi sad sammen med Birgitte og Johan fra Virum. Der var forskellige menuer at vælge mellem, Merete valgte rørræg og ost, og Bent fik det store Skotske udtræk med bacon, pølser, blodpølse, bønner og noget pandekage. Sander (Bents far på 93) ringede som vanligt til os, men grundet manglende mobilnet dækning, så måtte telefonsvareren tage imod besked. Vi kommunikerede på sms lidt senere. I bussen hørte vi, at der havde været kraftigt regnskyl derhjemme, og lidt senere fik vi besked fra Berith, at hende og Gitte havde oplevet, at bilen nær var druknet, da de skulle fra Smuk Fest i Skanderborg, en traktor havde måttet hjælpe. Vi kørte fra hotellet kl. 9, her i Skotland har vi også fået regn, flere huse havde sandsække lagt ved havelågen for at holde vandet ude. Vi kørte mod Culloden, den berømte slagmark. Undervejs fortalte Ida lidt fra bogen: "Røverne i Skotland", om nogle soldaters flugt fra Culloden. Inden vi besøgte Culloden kørte vi først til Clava Cairns, nogle 5.000 år gamle stendysser. To af dysserne ligger således, at solen den 21. december står så lavt på himlen, at den kunne skinne ind i dysserne. Astronomi beherskede man allerede for så længe siden. Det regnede lidt, men de store smukke bøgetræer gav os lidt ly. Vores bus måtte egentlig ikke køre dertil, en smal bro var begrænset

til 17 tons, men chaufføren Andy beregnede det til at være ok, når nu vi ikke havde bagage med.

Heldigvis, at vi ikke mødte andre busser. Ved 10-tiden var vi så fremme ved Battle Field Culloden, hvor slaget mellem briterne og jacobitterne foregik. Den 16. april 1746 beslutter Charles Edward Stuart, kendt som "Bonnie Prince Charlie" at gå i forsvarsposition ved Culloden og møde den engelske hær. De oprørske skotter var dårligt trænedede og primitivt udstyrede i forhold til de professionelle modstandere. Mange skotter kæmpede stadig med sværd og skjold, hvad der ikke hjalp meget mod geværer og kanoner. Slaget varede ca. en time og omkring 2.000 jakobitter blev dræbt, mens englændernes tab var omkring 50 og 260 sårede. Bonnie Prince Charlie formåede at flygte til Frankrig, og dermed sluttede Stuart klanens drømme om at overtage kongetronen. Vi så den indendørs udstilling, blandt andet en meget livagtig film om slaget, vi stod nærmest midt i det hele. Udendørs bød vejret ikke til det helt store, vi var kort henne og kigge hvor skotterne og englænderne havde taget opstilling inden slaget.

Området er meget smukt. Hvilket andre også er enige i, da flere af Harry Potter filmene er optaget heromkring, ligesom serien "Outlander". Alt var meget grønt, og markerne er ofte afgrænset af mosbeklædte stensætninger. Vi ser en del plantestokke, der beskytter de nye træer mod at blive gnavet af kronvildt og kaniner. På markerne går der mange får, men lammekød er dyrt i Skotland, idet meget af det bliver solgt til eksport. Vi så også mange marker med store mængder af den gule engbrandbærer, som er giftig for kvæg og heste. Vi kørte igennem kæmpe vandpytter, hvor det sprøjtede langt op af bussen.

Så satte vi kurs mod Speyside området, det mest koncentrerede whiskyområde i Skotland, da der ligger omkring 50 destillerier der. Vi kørte igennem en middelalder by, Nairn, hvor Andy havde boet som barn. Andy husker, at Chaplin ofte holdt ferie der, men det lykkedes ham aldrig at se Chaplin, måske fordi han kiggede efter en mand med store sko og hat. Undervejs fortalte Ida uddybende om de forskellige processer i whisky fremstilling, så vi var godt forberedt til destilleribesøget senere. Inden besøget hos Glenfiddich

spiste vi frokost på "A taste of Speyside" i Duftown, hvor vi alle fik en platte med sild, laks, røget krondyr, kyllingeleverpostej salat og ost. Det smagte rigtig dejligt. Til kaffen fik vi en æblemuffin i tyk fløde. Andy havde ganske belejligt parkeret bussen ved det nærliggende busstoppested, busserne kører åbenbart ikke om søndagen her. Velkommet på Glenfiddich blev vi budt ind at se en film om selskabets historie, firmaet har siden start været ejet af Grant familien, som også ejer whiskyfirmaet af samme navn. Glenfiddich logoet er krondyret, som holder til i skovene heromkring. Efter filmen blev vi delt i to grupper, så kunne vi bedre høre, hvad der blev fortalt om i produktionslokalerne. Den ene gruppe fik desuden oversættelse til dansk. Vi så de forskellige produktionsprocesser, mest imponerende var størrelsen på karrene på 60.000 liter, som flere gange i døgnet blev fyldt med malt og vand. Malt købes forskellige steder, da de ikke selv kan producere de store mængder.

Den lokale guide indrømmede, at om end de ikke havde så meget lyst til det, så blev en del af det faktisk købt i England. I lokalet, hvor selve destilleringen foregik i store kobberkedler, måtte vi af hensyn til brandfare ikke tage billeder, vi skulle også stille vores mobiltelefoner på "flymode". Disse forholdsregler gjaldt også i det lagerlokale, hvor vi så tønder med whisky produceret i 1991. Der fordamper en del af de dyre dråber, når whiskyen skal lagres i så mange år, ca. 2 procent er meget normalt, det trænger simpelt hen ud af tønderne. På destilleriet siger de, at det går til englene, hvilket jo lyder vældig smukt. Vi sluttede besøget af i smagsprøvelokalet. Vi fik alle budt en 12, en 15 og en 18 års whisky. Vi fik vist, hvorledes vi skulle dufte og smage på dem, vi skulle også prøve at putte en dråbe vand i og opdage, hvorledes smagen trængte bedre frem. Lettere opstemte gik vi tilbage i bussen, vejret var nu ændret til det tørre, så opklaringen havde ladet vente noget på sig. Vi kørte hjem ad af samme vej som hertil. Vi gjorde et fotostop i Forres, hvor Skotlands svar på Jelling stenene står. Her hedder den Sueno's Stone, den er mere end 5 meter høj, og beskyttet af et glasbur. I Forres er der mange blomster, en lille have var udsmykket med

sommerfugl, bæver, mariehøne, alle figurer lavet af blomster, smukt så det ud. På vej ud af byen gjorde vi holdt ved en pengemaskine. På farten hørte vi keltisk musik udført af kvindelige kunstnere, vældig afslappende og hyggeligt, kun afbrudt af en flok små fugle, måske stære, som ikke lige nåede forbi bussen, men blev ramt i forbifarten. Ida blev noget forskrækket, som hun sad der på forreste række og netop var ved at fortælle os noget om aftensmaden Haggis, som flere af os havde valgt at bestille. Nationalpoeten Roberts Burns havde hyldet nationalretten med et digt, som traditionelt fremsiges, når retten blev båret ind til bordet til hans fødselsdag d. 25. januar ledsaget af et lille glas whisky. Robert Burns har også skrevet: Auld Lang Syne, den vi bedst kender, som Jeppe Aakjærs: Skuld gammel venskab rejn forgo. Hjemme på hotellet pakkede vi vores sager ud, og da Merete ikke kunne finde dagbogen, måtte den altså ligge i bussen endnu. Da vi gik ned til aftensmaden, stod bussen stadigvæk åben, da Ida og Andy var ved at planlægge morgendagen. Bogen blev fundet, så vi efter middagen kunne komme videre med renskrivning. Dagens skridt: 5.823.

Mandag den 12. august (Merete).

Til morgenmad fik Bent kippers med pocheret æg. Der var lidt kaos ved morgenbordene, da et spansk rejseselskab havde sat sig på nogle af vores pladser. Da der ikke var yoghurt, valgte Birgitte og jeg at tage en gang skotsk havregrød med frugter. Ved morgenbordet dukkede Andy op i en flot kilt, så

der var stor begejstring. Dette var også dagen, hvor vi blandt andet skulle besøge en kilt fabrik. I går aftes havde Andy efter aftensmaden haft travlt med at vaske og nusse bussen, så den var parat til i dag. Da vi skulle køre fra hotellet, spørger Andy, om vi vil se, hvad han har under kilten, hvorpå han trækker det øverste lag stof op til stor moro for os alle. Vi kom forbi en kirkegård, hvor stenene stod i lige rækker i en stor græsplæne. Pludselig måtte vi have et kort stop, da en af lågerne til bagagerummet stod på klem.

Andy's kilt er en Gorden Highlander – en regiments-kilt. Man kan vælge sin egen familie kilt, men man kan også vælge at bruge en klan kilt. Klanerne har hver sin farve og mønstre til deres kilte.

Der bliver brugt 8-9 meter klæde/tartan til en kilt med slag, og denne blev i gamle dage også brugt som "telt" for at holde sig varm i højlandet om natten. I gamle dage lagde man et bælte på gulvet, derefter stoffet, hvorpå man rullede sig ind i det og spændte bæltet. Deres taske kaldes en sporan, heri opbevares i dag mobil, pung mm, da en kilt ingen lommer har. I højre

strømpe sidder en lille kniv, og i nederdelens højre side sidder en stor sikkerhedsnål, og skotterne må gerne gå gennem security med dette udstyr, da det hører til deres dragt.

Det var en familie fra Stirling, som udviklede stoffet og nye mønstre. Dronning Victoria købte slottet Balmoral, og da hun var så vild med stoffet, fik de kongelige også deres eget tartan.

Vi kom forbi en søjle med det keltiske kors i en cirkel. Det kaldes også det høje kors og kommer egentligt fra Irland.

Ida sendte bogen "The Caledonian Canal" rundt. Den så spændende ud. Kanalen går fra Invernes til Fort Williams, 99 km lang med 29 sluser, 4 akvædukter og 10 broer. Lock Ness er et kæmpe badekar, godt 200 m dyb, 37 km lang og 2,7 km bred. Sjovt at tænke på, at Michael (Kjesten og Flemmings søn) i 2012 sejlede gennem kanalen på vej fra DK til Kap Verde og videre over Atlanten, og hjem igen, hvor også Flemming var med en del af tiden. Bent lavede dengang et kort, hvor han registrerede deres positioner på hele turen. Vi måtte pludselig have et fotostop, da vi så en flot 2-master på søen. Det viste sig at være skoleskibet TS

Royalist. Kort fotostop ved Invermoriston, som er en lille landsby 11 km nord for fort Augustus, og her skulle vi se Thomas Telford broen, en flot gammel bro fra 1813, som krydser Invermoriston floden med vandfald. Bent var helt nede ved vandet at tage billeder.

Der voksede mange bregner og store træer langs Loch Ness, og det var i det hele taget nogle smukke maleriske landskaber, vi kørte igennem.

Vi ankom til Fort Augustus, hvor vi så de mange smukke sluser, og Bent legede med at tage billeder af vandet i sluserne. Der var mange andre turister, da der holdt 8 busser, men der kom desværre ingen skibe der skulle igennem kanalen. Vi købte bogen om den Caledoniske kanal.

Herefter kørte vi videre. Søen holder en konstant temperatur på mellem 6 til 10 grader, hvilket påvirker vegetationen.

Vi så nogle små lystfiskerbåde, som måske fangede ørreder, laks, ål eller gedder eller måske Nessie.

Herefter ankom vi til Urquhart Castle, som er en gammel middelalder ruin a la Hammershus. Det er et storslået og populært sted af kigge efter det berømte søuhyre. Her var også et kæmpe besøgscenter med udstillinger af genstande fra middelalderen fundet på borgen. Vi startede med at se en historisk film, og efter filmen rullede lærredet og gardinet fra, hvorved vi fik den smukkeste udsigt ned til borgen. Vi købte lidt at spise, og sad udenfor og nød det i solen, og her mødte vi et krydstogtselskab med

danskere. Herefter gik vi ned til borgen, hvor vi nød udsigten og gik op i tårnet. Der var lidt trangt. På vej tilbage til butikken, kom vi til at tale med et par amerikanske søskende, som stod og malede borgruinen. De var fra New York området og var ovre at se, hvor deres skotske aner havde boet i Edinburgh. Vi studerede lige souvenirshoppen, inden vi gik ned til båden. Det begyndte at dryppe og vi blev temmelig våde, inden vi kom ombord, da vi havde ladet paraplyerne ligge i bussen. 😞

Lige da vi lagde fra land, kom et eurofighter kampfly med et øredøvende brag lavt hen over borgområdet. Speakeren fortalte lidt senere, at det var helt normalt, at de lagde deres øvelsesflyvninger over borgområdet. I den forbindelse fortalte han også om det gamle fly, der havde ligget på søns bund i 75 år, og at det var temmelig overraskende, at der stadig var luft i hjulene.....

Ida kom rundt og viste Nessie øllen, så da Bent ikke var meget for at kigge på øllen, valgte han straks at gå op at købe en. Vi fik også taget etiketten af og klistret ind i vores dagbog. Heldigvis klarede det op, og speakeren fortalte, at en fiskeørn svævede rundt over skoven.

Vi kom også forbi Bestseller Anders Holck Poulsens slot, som koster 25.000£ at leje i døgnet, men så er det også med kok, butler og chauffør.

Vi gik i land i Dochgarrock Loch, hvor Andy holdt og ventede på os, hvorefter vi kørte ind til Invernes for at besøge kiltfabrikken. Alle kilte er håndsyede, og det tager 12 -14 timer at sy en kilt og ventetiden er på 12 uger. Der bruges ca. 6 meter tartan til en kilt. Der er omkring 2500 forskellige tartans. Hver klan har sin egen tartan. Alt efter om man er i hæren eller søværnet har man sit eget tartan. Inde i butikken købte vi en lille fugl i træ med skotskternet hat og gummistøvler til Berith og Thomas. Herefter gik vi en tur ud i byen, gennem Victoria markedet, hvor stort set alle forretninger var lukkede, men vi var så heldige at kunne købe en lækker milkshake i en lille isbutik. Vi fik også købt en ny ledning til vores telefoner, da den ene ikke virkede mere. På vej til vores hotel, fortalte Ida, at Andy også sommetider kører for et lavprisfirma, hvor gæsterne kun tænker på shopping og slet ikke nyder at få nogle gode oplevelser med i bagagen.

Vi var hjemme 18.15 og en halv time senere var der aftensmad. Midt under maden gik brandalarmen, men det var bare os i køkkenet, så alle tog det helt roligt. Vi fik henkogte frugter, kuller med ærter og salat og chokoladecake til dessert. Vi sad sammen med Johan og Birgitte, og de havde set på vores hjemmeside, at vi havde været i Peru, hvilket de også havde været for en del år siden. Efter maden flyttede Anna-Marie og

Erik over til vores bord, så vi hyggede os lidt, inden vi gik hver til sit.
Dagens skridt 9.515.

Tirsdag d. 13. august (Bent).

Vi skulle spise morgenmad lidt tidligere, i dag, - køreturen ville blive lang, og desuden skulle vi have alle kufferter pakket, da vi skulle bo på et andet hotel næste nat. Ved morgenbordet sad vi sammen med Claus og Lene (ny-pensionisterne fra Luxembourg), og i dag fik Bent fuld skottisch (morgenmad). Andy havde igen sin fine kilt på, så sikkerheden for en god dag var endnu engang i hus. Sussanne komme grinende ned, og afleverede en vittighed fra et ugeblad (Problemet med at gå på pension er, at man mangler weekenderne!). Sjovt, ja og vist en refleksion på Bent's vittighed forleden dag. Ved bussen snakkede Merete lidt med Andy, vidste han mon noget om problemer med at tørre korn på disse kanter. Med alle de byer vi oplever, så må kornet da altid være pladdervådt, når det skal høstes. Bent var inde og aflevere nøglen til værelset, den passede næppe til det næste hotel. Kl. 8:30 var vi klar til afgang, egentlig ikke nogen speciel konstatering på denne tur, alle har indtil nu været fantastisk opmærksomme på at være klar til aftalte tidspunkter. Med alle kufferter ombord, kunne vi nu køre mod Skye. Vi kom forbi en del marker, hyggeligt at tænke på, at næsten alt byg på disse kanter bruges til whisky-produktion. Ida fortalte lidt om gårsdagens brandalarm under middagen, og den blev ved længe. Vi kiggede alle rundt, men spiste så videre. Wolfram havde så sagt, at hvis ingen ville gøre noget ved den alarm, så ville han selv slukke for den, (altså slukkede han for sit høreapparat), hvorefter alarmen holdt inde.

Vejen var ny for os alle, også for Ida og Andy, hverken guide eller chauffør havde været her før. Men solen skinnede, området var smukt og alle var glade. Ida fortalt lidt om dagens program, blandt andet at vi på Skye ville besøge et lille destilleri, hvor det selvfølgelig ville være muligt mod betaling at smage på varerne. Omkring halvdelen var interesseret og resten ikke. Nemt ikke? Vi kørte langs en jernbane, hvis ikke guidens informationer og vores egne fotos mm. var tilstrækkelige til vores hukommelse, så fortalte Ida, at BBC i årevis har kørt en serie med togrejseoplevelser i Storbritannien, og en af udsendelserne faktisk handlede om denne rute. Se link til Michael Portillo's udsendelser her:

www.myrailtrip.co.uk/michaelportilloBritish.asp

Så kom der en lille regnbyge, og Ida fortalte lidt om Eilan Donan Casstle. Gæstebuddet i højlandet var, at man inviterede alle indenfor, som havde brug for mad eller et leje til natophold. Men i gamle dage kunne man ikke være sikker på, om det var ven eller fjende man lukkede indenfor, så der blev også brugt spioner og lignende for at holde øje med de indbudte.

Vi så masser af vegetation i højlandet, alt var grønt omkring os, vi så bregner, græs, montbretia, fingerbøl, lyng, birk, gran, fyr, lærk, røn, tuja, gyvel og den efterhånden invasive rododendron.

Mange træer var dog gået ud, disse stod som hvide søjler i landskabet. Ida fortalte, at man på Skye gjorde noget aktivt for at bevare de gæliske sprog,

idet man forsøgte kun at hyre lærere til skolerne som beherskede gælisk. Men det er et problem at finde disse kapaciteter. Vi stoppede kortvarigt, for lige at tage billeder af byen Carron, ved søen af samme navn. Smuk udsigt, alle mand ud af bussen, også Andy, - som lidt forvirret gik rundt og ledte efter bussen ude midt på vejen. Vi kom til

Eilean Donan Castle, præcist til et fotostop i regnvej. Øv og sure gik vi ind i butikken for at kigge på souvenirs. Heldigvis varede regnen kun kortvarigt, hvorefter vi alle myldrede ud som lopper, alle med fotoapparatet klar til jagt og paraply i baglommen. Tiden gik alt for hurtigt, og flere af os kom hastende

tilbage til bussen, hvorefter Ida foreslog at vi skulle lave vores fælles foto her med den flotte borg i baggrunden. Det lykkedes at få alle i fokus, desuden også en kilt-beklædt sækkepipespiller samt slottet som baggrund. Herligt, billedet finder garanteret en plads i dagbogen her. Lizzy betalte "en tyve penge" til musikeren, så havde han også en god dag.

Vi kørte fra slottet, Ida satte musik på spilleren i bussen med Runrig, en skotsk gruppe, som spiller meget pompøst musik, vi kender dem også i Danmark. De sang på gælisk sang, så behøvede vi ikke at lytte til teksten. Vi kørte over en smuk bro til Skye, bygget i 1999, ingen af de lokale syntes, at den var nødvendig, det var da udmærket med færgen, men nu kommer der mange flere turister. Der bor 9.000 mennesker på de 1.500 km². Øen er en del af Hebriderne med meget dyreliv, og mulighederne for at spotte odder og fugle er gode. Vi så mange orange montbretier i vejgrøften. Vi stoppede ved Broadfort, hvor vi kunne spise frokost, gå på toilet, indkøb eller strandtur, altså – fri leg. Vi valgte at gå langs stranden for at spotte lidt fugle, ikke det store held, men der var mange ruhr på stenene. Derefter gik vi hen til en lille bro for at nyde udsigten. Vi gik ind i en "snask" for at få lidt at spise. På menukortet fandt vi "deep fried marsbar", akkurat som vi så Anne og Anders prøvede i Brexit udsendelsen fra Skotland. Det måtte vi også prøve, desuden også lidt pomfritter. Vi gik hen til en bænk i strandparken, men inden vi satte os, begyndte det at regne, så vores frokost blev indtaget under paraply. Vi havde dog ondt af et par franske cykelturister, som foruden at kokkerere mad også skulle forsøge at tørre deres udstyr på bænken ved siden af. Ida havde fundet en skotsk ugeavis, hvor der på forsiden var billeder af broen i Carrbridge, der hvor vi havde været i sidste uge. Nu var omgivelserne og næsten også broen helt

oversvømmet under et skybrud. Vi stoppede i Eilean Larmain, hvor vi tog billeder med udsigt til fyrtårnet og besøgte det lille galleri med de smukke og dyre malerier. Nogle var på whiskysmagning. Så kørte vi til færgen, vejen var meget smal, en enkel gang skulle Andy bakke, fordi modkørende trængte sig på. Med Atlanterhavet uden for vinduerne kom vi til færgestedet i Armdale. De tyve minutters ventetid, kunne have været hvile for chaufføren, men Andy brugte dem på slap line, udklædt med grimme tænder og runde briller med hinkeruder tronede han ved rattet og vakte opmærksomhed hos alle forbipasserende. Til stor moro for alle i bussen, og festlighederne fortsatte på færgen, hvor han næsten forskrækkede alle andre ombord. Vi forlod bussen på færgen og gik op under et overdække, hvor vi kunne nyde udsigten, til regnbuer ved havets overflade og sjove lysskift. Vi så en enkel sæl i bølgerne. Efter tre kvarters sejlads kom vi i land i Malaig. Herefter kørte vi mod Glenfinnan, og ved Fort Williams kom vi forbi Skotlands højeste bjerg (også Storbritanniens højeste), Ben Nevis, desværre var toppen gemt bag skyer. Selv om bjerget ikke er så højt, skal det omgås med respekt. I år er der allerede omkommet 5 personer, nok af kulde grundet forkert påklædning og manglende proviant. Glenfinnan er stedet, hvor Bonnie Prince Charlie og jacobitterne samlede sig inden slaget ved Culloden. Der står et højt mindesmærke for Bonnie Prince Charles. Desuden ligger den store jernbaneviadukt med 21 portaler her, og den har medvirket i flere af Harry Potter filmene. Der kører 2 gange dagligt et veterandamptog over den

på strækningen fra Armdale til Fort Williams. Da vi kørte videre, kom vi forbi Neptuns trappe, det sydligste sluseanlæg på den Caledoniske kanal. Heller ikke har der været skibsaktivitet. I Fort Williams nåede Andy endelig at stoppe ved et advarselsskilt for ældre mennesker. Vi har snakket om det flere gange, det ser

virkelig komisk ud, en krumbøjet mand efterfulgt af en ditto, men lavere kvinde, hun holder ved manden med den ene hånd, men det ser ud, som om hun er ved at rapse noget i hans lomme. Så har skiltet jo en hel anden betydning. Vi for en flok ud af bussen, tværs over gaden for at få et billede af det sjove skilt, og af hinanden. Heldigvis var det lige ved kirkegården, de døde griner næppe af os. Uden for byen, nød vi at se de mange gederams og montbretia i vejgrøfterne.

Vi ankom til Oban, og ovenover byen er der bygget et tårn, som mest af alt minder om et mini Colosseum.

Tårnet er bygget af en rigmand, men grundet pengemangel er det aldrig blevet færdig. Vi fik en lille rundtur med bussen i byen, inden Andy svingede ind ved Alexandra hotellet, hvor vi skulle have en overnatning. Der var noget kludder ved indcheckningen. Nogle fik værelser som allerede var lejet ud til andre, et værelse var ikke gjort helt klart, og Holgers whisky, som han købte i Eilean Larmain forsvandt i forvirringen. Whiskyen dukkede først op næste morgen, da nogle i vores selskab havde taget den med på værelset for at give den til Holger næste dag. Gensynsglæden var ikke til at tage fejl af. Vi spiste på hotellet, og sad ved hyggelige 6 mands borde.

Dagens skridt: 8.243.

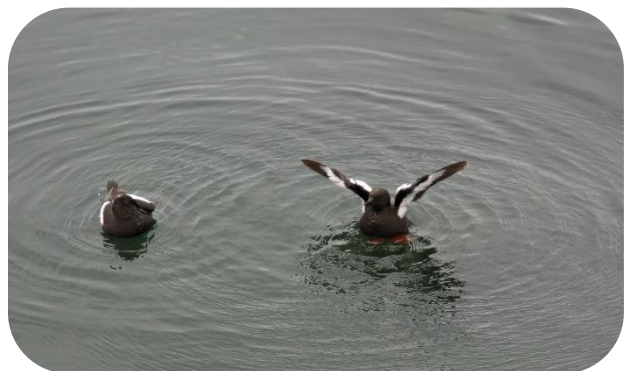
Onsdag den 15. august (Merete).

Vi stod op kl. 6.30, og gik til tag selvmorgenmad, hvor der var alt hvad hjertet begærede, meget lækkert.

Efter morgenmaden gik vi en tur ned til havnen, hvor vi fotograferede skibe og nogle smukke tejer, andefugle Herefter gik vi tilbage til hotellet, hvor vi fotograferede blomster. Jeg ville gerne have haft en knold af den 2-farvede lykkekløver med hjem, men den var ikke til at trække op. Lige da vi var på vej efter vores kufferter mødte vi Holger, som fortalte, at Anne Marie og Flemming havde taget flasken med op på værelset, da de vurderede, at der ikke var styr på noget i receptionen.

Kl. 9 var vi klar til afgang fra Hotel Alexandra efter at alle havde afleveret deres værelsesnøgler. Ida kom med en god en: Hvis vi får brugt alle vores pund, vil vi stadig have ekstra pund med hjem (på sidebenene). Hi hi.

Vi fik et sidste kig til McCaig's Tower. Han byggede det mellem 1897 og 1902 som et mindesmærke for familien,

men løb tør for penge, så nu står det der bare og har aldrig været i brug. Vi nåede desværre ikke op at se det. Vi kom forbi en lille kirkegård lidt udenfor Oban, og Andy fortalte, at prinsesse Diana's mor lå begravet her.

Massakren i Glencoe den 13. februar 1692: James den 7. flygtede, Mary og William (protestanter fra Orange, Frankrig, overtog tronen), ville, at det skotske folk skulle afgive en troskabserklæring inden 1. januar 1692 for at frasige sig deres tro på jacobitterne.

McDonald familien havde nået det lidt for sent pga. snestorm. En flok på 120 soldater kom og blev bospist hos familien i 12 dage, hvorefter Campbell gav soldaterne besked om at dræbe alle krigsduelige mænd og børn, og 38 personer i familien blev udsluttet, dog nåede nogle få at flygte op i bjergene, men i den kolde vinter døde mange kvinder og børn. Dette også selv om Campbell og McDonalds familier var giftet ind i hinanden.

I Ballachulish fik vi øje på et skiferbrud på bjergsiden. Mange hustage er af skifer.

I vejkanten var der et mindesmærke for en eller anden, og her så vi plastikvalmuekransen, som vi så mange steder i Frankrig ved kirkegårdene fra D-dag. Efter slaget ved Somme, hvor mange tusind soldater døde, stod marken det følgende år helt rød af valmuer. Dette tog man som et tegn, og da valmuen er en flygtig blomst, valgte man at lave minde-kransene i plastik.

Vi kom til Glencoe Visitor Centre ved 10-tiden. I området har der været mindst 8 store vulkanudbrud for 4,5 millioner år siden. Vi så en film om området. Desuden var der en udstilling, som handlede om både massakren og Glencoe's historie og geologi. Der var også flere forskellige vandreture med udgangspunkt fra centret, blandt andet Glencoe Geotrail, der handler om supervulkanen og de gletsjere, der gav dalen sin form. Vi gik ud og tog billeder af det smukke landskab, hvor der voksede en del porse ved udsigtspunktet. Vi rundede også lige butikken, men uden at købe noget. Lidt senere havde vi et fotostop ved "de 3 søstre" = 3 bjerge. Vi så rigtig mange vandrere i området og en vandre rute kaldes "Devils staircase" med 280 km fra Glasgow til..... Lyngen blomstrede rigtig fint, og jeg fik også øje en enkelt klokkelyng. 2 minutter senere var vi ved et vandfald, og Andy fandt et sted at parkere, og så var der nogle få, der begav sig på fotojagt.

Lidt senere kom vi gyngende grund i et moseområde, hvor vejen efterhånden er blevet lidt bulet. Vi håbede, at ingen blev køresyge, ellers havde Ida brækposer med. Området hed Rannock Moore og er blevet

brugt i et afsnit af "Outlander".

Ida fortalte om Fe træer, som er tjørn, der vokser på en klippe.

Omkring kl. 12 kom vi til Tyndrum, hvor vi gjorde stop for toiletbesøg og så var der heldigvis også en butik, vi kunne frekventere.

Ida fortalte, at vi ville komme til at køre på en vej, som mange buschauffører bander over eller ikke ønsker at køre på med deres busser. Vi kørte heldigvis i den rigtige side, hvorimod den modkørende trafik havde en lodret klippeside opad. Vi oplevede i flere situationer, hvor vi skulle passere store busser og lastbiler, at pladsen var trang. En lastbil havde klappet spejlene ind. Flere busser kom nemt til at ligne sardindåser efter at have været i karambolage med klippesiden, men heldigvis havde Andy is i maven og gjorde et godt stykke arbejde.

Loch Lomond & The Trossachs National Park blev oprettet i 2002.

Vi kom forbi Loch Katrine, hvorom en digter har skrevet et romantisk digt: pigen ved søen. Fra Loch Katrine er der en viadukt, der leder vand til Glasgow: John Bates var en ingeniør, der lavede viadukter mange steder, bla. her og i Napoli. Loch Lomond er 39 km lang ligesom Loch Ness. Vi hørte sangen om Loch Lomond og bagefter samme sang med Runrig, hvor der var mere ballade ind over.

Low road: vejen hjem eller vejen fra London og hertil eller...

High road: kan tolkes som vejen til det hinsides eller....

Der er flere tolkninger, men i det store hele handler det om held og uheld.

Lidt før kl. 13 ankom vi til Luss, hvor vi gik på The Village Rest at spise. Vi hyggede os over maden sammen med Pia. På vej derfra var jeg lige ved at glemme mit kamera, men heldigvis råbte en dame, at jeg glemte min paraply, ups, kameraet blev hurtigt indfanget.

Lidt i 14 var vi atter klar til at tage en times kørsel til Stirling.

Bent havde sagt, at han ikke behøvede at se de 3 broer, da han havde fået en 5£ seddel med billede af Forth Rail Bridge. Ti hi, det må vist være hans spøg.

Ida fortalte, at grøfterne med de mange rododendroner skulle være meget smukke i maj, og det kan jeg bestemt godt forestille mig.

Lake Mentith er opkaldt efter en engelsk herremand, som bestemt ikke var vellidt. Ellers hedder alle andre søer i Skotland Lochs.

Historien om Union Jack: I 1606 sammensattes Englands og Skotlands flag. I 1801 tilføjedes Skt.

Patrickskorset, som på den tid var Irlands flag. For at vise, at Irland ikke skulle betragtes som Skotland overlegent, gjordes Skt. Patrickskorset tyndere, og det dækker kun Skt. Andreaskorset halvt. Denne ordning gjorde flaget asymmetrisk – det er således muligt at hejse det "på hovedet". Flaget er hejst korrekt, hvis den brede del af Skt. Andrewskorset er over Skt. Patrickskorset i det øverste hjørne tættest på flagstangen.

Skt. Georgskorset
(Englands flag)

Skt. Andreaskorset
(Skotlands flag)

Union Jack, 1606

Skt. Patrickskorset
(Irlands flag)

Union Jack siden 1801

På en mark gik mange får, og pludselig kom en ATV kørende for at samle fårene. Landmanden havde åbenbart ingen fårehunde samt en hyrde tilknyttet.

Pludselig fik jeg øje på et skilt med ølfestival, godt at Bent ikke så det.

Ida fortalte om Robert the Bruce og William Wallace, at de var frihedshelte i 1200 – 1300-tallet. Robert the Bruce var konge af Skotland 1306-1329. Robert the Bruce var en af de mest berømte krigere og hærledere i sin generation, hvor han ledede den skotske uafhængighedskrig mod England. Robert the Bruce anses for at være en af de store konger i Skotlands historie, en heltkonger som besejrede England i det berømte slag ved Bannockburn. Mindesmærker over Robert the Bruce findes over hele Skotland, og et portræt af ham findes på skotske pengesedler. Han havde bedt om at hans hjerte efter hans død blev bragt til Jerusalem på en pilgrimsfærd, da han ikke selv nåede at gøre turen til det hellige land. William Wallace ledte sine landsmænd til modstand mod den engelske besættelse af Skotland under kong Edvard 1. af Englands regime i løbet af den første periode af Den skotske uafhængighedskrig. Sir William Wallaces liv er blevet markeret med en mindesten i nærheden af det sted, hvor han blev tortureret og henrettet.

Vi var en flok, der blev sat af ved Stirling Castle, der er et af de vigtigste slotte i Skotland både historisk og arkitektonisk. Det stammer fra middelalderen og ligger på toppen af Castle Hill, en vulkansk klippe, der er en del af den geologiske formation Stirling Sill. Det er omgivet af tre stejle klippesider, som giver den et stærkt forsvar. Den strategiske placering betød, at slottet til 1890'erne beherskede den sydligste

flodovergang af Forth. Det var en vigtig fæstning allerede fra opførelsen. De fleste bygninger på borgen stammer fra 1400- og 1500-tallet. Få bygninger fra 1300-tallet er bevaret, mens de ydre forsvarsværker mod byen er fra begyndelsen af 1700-tallet. Adskillige af de skotske konger og dronninger er kronet på Stirling. Også Maria Stuart i 1542.

Vi betalte entre og startede med at gå ind at se Dronning Annes smukke have, hvorefter vi gik rundt og så forskellige sale. Tronsalen var meget flot, og nogle gobeliner har det taget 10 år at genskabe med middelalderlige farver og teknikker, og lofterne havde smukke ornamenten. Rundt på slottet var flere udklædte, som gerne ville tale med publikum. Der var også mange ildsteder rundt omkring. Vi havde glædet os til at se en ekstra bygning med gobeliner/tapeter og deres historie, men blev lidt skuffede. Vi så middelalderkøkkenet og de mange figurer, der var i

gang med at lave mad til hoffet mm. Inden vi gik fra slottet, spurgte Bent, om vi kunne se ud til Falkirk fra slottet, men det mente de ikke var muligt, da det lå bag nogle skorstene. Derefter gik vi ned i byen, og på en gade var der stort set kun frisører og barberer. Vi fandt ikke indkøbscenteret, som nogle af de andre snakkede om. Ved banegården var vi oppe på broen at kigge ned på togene, inden vi mødtes med de andre. Vi var 18, der skulle med bussen hjem, da Andy og Ida kom efter os. Vi blev kørt til Hotel Stirling Kirk.

Inden middagen skrev Bent gårsdagens epistel færdigt, og jeg begyndte på dagens oplevelser. Kl. 19.30 mødtes vi restauranten til dagens lækre middag med 3 retter. Ved vores bord sad vi sammen med Lene & Claus, Hugo & Vibeke og Holger.

Ida havde lavet en konkurrence med 14 spørgsmål, og her løb Pia med gevinsten, et viskestykke fra Britannia. Flot gået.

Sidste aften i Skotland.

Dagens skridt 11.162.

Torsdag d. 15. august (Bent).

Vi spiste morgenmad kl. 7, det var rigtig lækkert, en god start på vores sidste dag i Skotland. Vi var færdige med at pakke i god tid, så vi forlod værelset og stillede vores kufferter i receptionen. Vi gik en lille tur, næsten rundt om hotellet. Vi ville fotografere Wallace Tower, men på en parkeringsplads fik Merete lige øje på et kronstyr, der kom gående tværs over pladsen, vi stod nok på 30 meters afstand. Da dyret var kommet over og næsten skulle til at gå ind i buskadset, dukkede der pludselig 2 kid op, og de var tørstige. Så i den fine formiddags-/morgensol havde vi det skønneste kig i naturens verden. Vi huskede at tage billede af tårnet, som er rejst til minde om Skotlands store frihedshelt, Wallace, som blev taget til fange i Stirling efter slaget ved Falkirk. På vej tilbage til hotellet fik Merete øje på et gråt egern, det virkede meget stort, som det stod der ganske længe på bagbenene. Der holdt 2 ens busser ved hotellet, og det lykkedes os at vælge den rigtige, og vi kørte fra hotellet kl. 9.

Vi kørte mod Falkirk, og langs motorvejen dukkede 2 store hestehoved skulpturer op, Kelpierne, som er rejst i 2013. Vi gjorde holdt ved denne store turistattraktion. Det første år efter åbning blev det besøgt af næsten 1 million gæster. Hestehovederne er 30 meter høje, vejer 300 tons hver, og placeret på hver side af et lille bassin. De er rejst til minde om alle de trækhæste, som var "motoren" i kanalfarten de første mange år. Men navnet Kelpie henviser også til en

mytologisk kraft i vandet, ofte symboliseret af en hest, som beskyldes for at trække mennesker i døden. Måske Skotlands svar på Lorelei. Vi brugte muligvis lige rigeligt med tid i det smukke solskin til at kigge på hestehoveder og skibene i kanalen lige ved siden af. Vi blev jaget en smule med, da vi nærmede os bussen. Vi kørte videre igennem Falkirk, så et hurtigt blik af Antonius' mur, som romerne opførte i 110-120 årene. Den er knap så kendt og stor som Hadrians mur. Men formålet var det samme. Udenfor Falkirk besøgte vi Falkirk Wheel. Det er en stor kanal-elevator. I stedet for sluser, har man lavet en elevator som et stort hjul, på-hængt 2 bassiner som gør det muligt at løfte/sænke skibe i en stor bevægelse. Elevatoren er en del af et stort renoverings-/genetableringsprojekt af Forth & Clyde kanalen. Kanalen var verdens første kanal, som forbinder 2 have. Kanalen er 61 kilometer lang, har 38 sluser og ligeså mange broer samt 25 akvædukter. Det hele blev bygget i slutningen af 1700-tallet. Falkirk Wheel er et led i kæden med også bygget med henblik på at trække turister til området.

Desværre var der ingen både der skulle op eller ned, medens vi var der. Vi fortsatte mod lufthavnen, men som lovet den første dag skulle vi omkring Forth broerne lige nord for Edinburgh. Andy kørte bussen trods de meget smalle gader helt ned til udsigtspunktet v. Queens Ferry. Turens sidste fotostop, med udsigt til de 3 broer over floden Forth's udløb i Nordsøen.

Den ældste og smukkeste bro blev åbnet i 1890, kun til jernbanetrafik. Den er 2467 meter lang, af cantilever typen og var den gang verdens største af sin art. I dag er den på Unescos verdensarv liste. Den nyeste af broerne er tegnet af danske ingeniører. Der medgik 1,9 millioner ingeniør-timer til konstruktionen. Broen bærer en motorvej og stod færdig i 2017, total pris 1,3 mia. pund. Ida holdt en lille afslutning for Andy, hvor hun sang en lille sang, Andy kendte den godt, da Ida har gjort det på tidligere ture også. Andy fik de indsamlede drikkepenge, en tak fra os alle for at han på sikker vis havde ført os omkring 1.400 km rundt i det skotske. Vi kørte de ganske få km. til lufthavnen, hvor vi tog afsked med Andy med mange knus og krammere. Der var kaos i indchecknings hallen, ingen af selvbetjeningskrankerne virkede, idet dem, som prøvede, intet fik ud af det. Vi fandt frem til den bemandede indcheckning, hvor køen var lidt lang. Vi havde god tid, så vi valgte at spise i afgangshallen inden sikkerhedscheck. Vi

kunne heller ikke vide, om det var muligt at spise på den anden side. Vi fandt et bord, Merete bestilte en pizza, øl og limonade. Claus og Lene kom og hyggede sig lidt sammen med os. Derefter gik vi gennem sikkerhedskontrollen, som var vældig grundig, alt elektronik skulle pakkes ud, bæltet og sko skulle af, det virkede rodet og kaotisk. Vel igennem kunne vi se at vores afgang nok ville blive forsinket, idet flyet fra København ikke var kommet, og derfor var det også uklart, hvilken gate vi skulle til. Vi slentrede lidt rundt imellem de toldfrie butikker, og modstod for sidste gang fristelsen til at hjembringe skotsk whisky. Flyet fra København ankom med 25 minutters forsinkelse, egentlig ikke meget, når det var et erstatningsfly, som der af tekniske årsager måtte skiftes til kort før start fra DK. Vi fik et billede af Airbus 321 flyet, da det landede. Vi var godt forsinkede, da vi kom i luften, hvor vi sad sammen med Ida, det var hyggeligt. Hun skraldgrinede, da purser Lousen på skoleengelsk fortalte, at de passagerer, som skulle videre på andre ruter, Paris, Ålborg mm. ville han love straks at informere, når han var blevet informeret af flyets kaptajn om, hvorledes vi skulle forholde os. Fantastisk mange ord og betoning. Resultat: der skete ikke en skid. Kaptajnen meddelte kort inden landing, at der var kaotiske forhold i København, det smadder regnede, og vi skulle forvente nogen uro under landingen. Og ingen oplysninger vedrørende connecting flights. Vi spurgte, hvor info blev af, der var omtrent 50, som skulle videre til Ålborg, heriblandt 2 fra besætningen. Efter landing vinkede vi rundt til de andre i selskabet, og så moslede vi hastigt ud af flyet. Vi havde 10 minutter til at finde flyet til Ålborg. Gaten var lukket, men der stod fortsat en medarbejder og ventede ved døren på os, og kaptajnen. Vores held, at vores kaptajn fra Edinburgh også skulle flyve flyet til Ålborg. Vi tænkte meget på vores kufferter, men vi krydsede fingre for, at de måtte være lige så hurtige som os. Inden start nåede vi lige at informere Sander (Bent's far) om, at vi var forsinket, men at vi havde nået flyet. Han inviterede os til aftensmad, når vi var fremme i Viborg. Vi takkede ja. Vi ankom til Ålborg kl. 18:45 – uden bagage. Vi gik i servicecenteret og fik anmeldt den manglende bagage. Det lykkedes os hurtigt at finde bilen, trods den nye farve. Vi kørte over Limfjorden hjem, hvor broen gik op for en lille sejlbåd. Vi var i Viborg kl. 20, og Sander serverede dejligt stegt flæsk med løgsovs.

Dagens skridt 10.913.

Vores bagage blev heldigvis leveret til døren dagen efter ved 15-tiden. Kærlig hilsen Merete & Bent

Efterskrift: Torsdag den 29. august var Susanne og Bent på visit hos Ida med en stor buket roser, chokolade og et tørklæde. Vi havde en af de sidste dage i bussen samlet ind til en lille ting til vores super dygtige guide.

august 2019
Kære Ida ♥
 Tusind tak for en fantastisk tur: Skotland - telt & klaner 8.-15. august 2019
 Du er en fantastisk guide & en skøn person at være sammen med ☺
 Kæmpe krus for
 HELE Eliteklubben ☺

Vores rute er tegnet ind med gult.

Turen i links:

Edinburgh Castle:

<https://www.edinburghcastle.scot/>

Royal Yacht Britannia:

<https://www.royalyachtbritannia.co.uk/>

Greyfriars-Bobby:

<https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofScotland/Greyfriars-Bobby/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Greyfriars_Bobby

<https://edinburgh.org/blog/greyfriars-bobby/>

Fettes College:

https://en.wikipedia.org/wiki/Fettes_College

Deacon Brodie:

https://en.wikipedia.org/wiki/William_Brodie

Palace of Holyroodhouse:

<https://www.rct.uk/visit/palace-of-holyroodhouse>

Blair Castle:

<https://blair-castle.co.uk/scottish-highland-castle/the-castle/history-of-the-castle/>

Highland Folk Museum:

<https://www.highlifehighland.com/highlandfolkmuseum/>

Fårehyrden:

<https://www.leaultworkingsheepdogs.co.uk/>

Carrbridge:

<https://www.ancient-origins.net/ancient-places-europe/bridging-living-and-dead-scotlands-300-year-old-coffin-bridge-008300>

Clavacairns:

<https://www.historicenvironment.scot/visit-a-place/places/clava-cairns/>

Culloden:

<https://www.nts.org.uk/visit/places/culloden>

Urquhart Castle:

<https://www.historicenvironment.scot/visit-a-place/places/urquhart-castle/>

Fort Augustus:

<https://www.scottishcanals.co.uk/destinations/fort-augustus/>

Aldourie Castle (vi sejlede forbi):

<https://www.aldouriecastle.co.uk/>

Lochness færge:

<https://www.jacobite.co.uk/>

Kiltmageren:

<http://www.highlandhouseoffraser.com/>

A taste of Speyside:

<http://atasteofspeyside.com/>

Glenfiddich:

<https://www.glenfiddich.com/>

Eilean Donald Castle (Fotostop):

<https://www.eileandonancastle.com/>

Glencoe:

<https://www.nts.org.uk/visit/places/glencoe>

Restaurant i Luss ved Loch Lomond:

<https://www.the-village-rest.co.uk/>

Stirling Castle:

<https://www.stirlingcastle.scot/>

The Wallace Monument:

<https://www.nationalwallacemonument.com/>

The Kelpies:

<http://www.thehelix.co.uk/things-to-do/the-kelpies/kelpies-tour/#.XV0ZKj9Li70>

The Falkirk Wheel:

<https://www.scottishcanals.co.uk/falkirk-wheel/>

The Forth Bridges:

<https://www.theforthbridges.org/>

Hoteller:

<https://www.accorhotels.com/gb/hotel-8339-mercure-edinburgh-city-princes-street-hotel/index.shtml>

<https://www.mackaysstrathpeffer.com/>

<https://www.muthuhotels.com/alexandra-hotel/en/index.html>

<https://www.stirlingcourthotel.co.uk/>